

GÖÇÜN 62. YILINDA ALMANYA'DA TÜRKLERİN VE TÜRKÇENİN GELECEĞİ

Meryem Nakiboğlu*

Öz

31 Ekim 1961 yılında milyonlarca Türk Avrupa'nın gelişmiş birçok ülkesine göç etti. Göç olgusu gerek Türkiye gerekse Avrupa ülkeleri için pek çok değişimi de beraberinde getirdi. Süreç içinde sosyal, kültürel, iktisadi, siyasi, eğitim, ana dili eğitimi, dini ve milli değerler konusunda yeni sorunlarla karşılaştılar. Geçici olarak gittikleri Avrupa ülkelerinde kalıcı yaşama geçen Türkler göçün 62. yılında Avrupada 4. nesil olarak yaşamlarını sürdürmektedir. Türkiye, Avrupadaki vatandaşlarının geleceğine dönük kalıcı altyapı sağlayamamıştır ve göçle birlikte ortaya çıkan pek çok sorun hala çözüm beklemektedir. Özellikle ana dili eğitimi, Türkiye'nin halâ kalıcı çözüm üretmediği en önemli meselelerin başında gelmektedir. Ana dil, bireyin dünyaya gelişi ile ebeveyn tarafından kendisine kazandırılan "miras dildir". Ana dilini kaybeden ebeveyn dünyaya getirdiği nesillere dilin temsil ettiği değerleri kazandıramaz. Bireyin doğup büyüdüğü aile, toplum, sosyal çevre, okul, kitle iletişim araçları ve diğer unsurlar bireye ana dilini konuşma imkânı vermiyorsa, bu durumda birey için "ana dili" hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Miras dili, toplumların kimlik dilidir. Anadili olmadan toplumlar kimliğini muhafaza edemezler. Türkiye, Avrupadaki vatandaşlarının geleceğine dönük ana dili, kültürel kimlik ve inanç değerlerini koruma konusunda kalıcı alt yapı hazırlayamamış ve yeni nesil Türklerin Avrupadaki geleceği kaygı verici boyutlara ulaşmıştır. 3. ve 4. nesil Türklerin hayatından tamamen silinen Türkçe ana dili özelliğini kaybetmiş, konuşulmadığı zaman eksikliği fark edilmeyen pasif dil haline gelmiştir. Giderek ana dilinden uzaklaşan nesiller yaşadığı hâkim toplumun dili ile konuşan, düşünen ve yaşayan asimile toplum olma yolunda hızla ilerlemektedir. Bu çalışmada, göçün 62. yılında Avrupada Türkçenin ve Türklerin geleceği Almanya örneği ile incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupalı Türkler, Ana Dili, Göç, Uyum, Asimilasyon.

* Doç.Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, mnakiboglu@adu.edu.tr, 0000 0002 1892 1620.

Bu makaleye atf için: Nakiboğlu, Meryem. (2023). Göçün 62. Yılında Almanya'da Türklerin ve Türkçenin Geleceği, SDE Akademi Dergisi, 3(3), 302-322

THE FUTURE OF TURKS AND TURKISH IN GERMANY IN THE 62. YEARS OF MIGRATION

Meryem Nakiboğlu

Abstract

On October 31, 1961, millions of Turks immigrated to many developed countries of Europe. The phenomenon of migration has led to many changes for both Türkiye and European countries. They faced new challenges related to social, cultural, economic, political, educational, Mother tongue, religious and national values. Turks who live permanently in the European countries they visit temporarily, rank 4th in Europe in the 62nd year. They continue to live as a generation. Türkiye has not been able to create a permanent infrastructure for the future of its citizens in Europe, and many immigration-related problems still await solutions. Especially mother tongue education is one of the most important problems for which Türkiye still has not found a permanent solution. The mother tongue is the “hereditary language” given to the individual by the parents upon his birth. A parent who has lost the language of the heritage cannot pass on the mother tongue or the values that the language represents to the generations he brings to the world. If the family, society, social environment, school, Mass Media and other factors where the individual was born and grew up do not give the individual the opportunity to speak his mother tongue, then the “mother tongue” means nothing to the individual. Heritage Language is the identity language of societies. Societies without mother tongue cannot protect their identity. Türkiye has not prepared a permanent infrastructure for the preservation of its mother tongue, cultural identity and religious values for the future of its citizens in Europe, and the future of the new Turkish generation in Europe has reached alarming proportions. “The Turkish mother tongue, which has completely disappeared from the life of the 3rd and 4th Turkish generations, has lost its character and has become a passive language that passes unnoticed. In this study, migration 62. The future of Turks and Turks in Europe.

Keywords: *European Turks, Mother Tongue, Migration, Integration, Assimilation.*

Giriş

Dış göç, bilinen ifadesiyle uluslararası göç, bir ülkenin milli sınırlarından çıkarak başka bir ülkenin milli sınırları içine uzun süre kalmak, çalışmak ya da yerleşmek amacıyla gerçekleştirilen edinimler olarak tanımlanabilir (Türkyılmaz, 2001: 229). 20. Yüzyılın ikinci yarısından sonra ilk önce Almanya'ya, müteakip yıllarda Avrupa'nın pek çok ülkesine göç eden Türkler yapılan işçi alımı sözleşmesi çerçevesinde “misafir işçi” (Gastarbeiter) olarak kabul edildiler. “30 Ekim 1961 tarihinde, Almanya'nın Bonn kentinde Türkiye ile Almanya arasında ‘İşgücü Alımı Anlaşması’ imzalandı. Anlaşmaya göre Anadolu'dan ilk etapta 2500 Türk Almanya'ya göç eder. Bugün Almanya'da tahmini rakamlara göre üç milyon civarında Türk yaşamaktadır” (Nakiboğlu, 2020: 164). Bu anlaşmayı 1964 yılında Avusturya, Hollanda ve Belçika, 1965 yılında Fransa, 1967 yılında İsveç ve 1968 yılında da Avustralya ile yapılan anlaşmalar izler (Kolaç, 2008: 459).

Dönüşümlü olarak¹ Almanya'ya giden Türkler, zaman içinde gerek Türkiye ve gerekse Almanya için sosyal hayatın tüm alanlarında olumlu/olumsuz sosyal, kültürel, iktisadi, siyasi, eğitim, ana dili, dini ve milli değerler bağlamında büyük değişime uğradılar. Yaşanan göç sürecinde ortaya çıkan bu olgu, Türklerin Avrupa'daki gelecek nesilleri için asimilasyonun kaçınılmaz olacağına işaretlerini şimdiden vermektedir. Türkiye, Avrupa'daki vatandaşlarının geleceğine dönük kalıcı altyapı hazırlayamadığı gibi, göçle birlikte ortaya çıkan sorunlar ana dili, dini, milli ve kültürel değerler bağlamında da hala kalıcı çözüm beklemektedir. Özellikle ana dili eğitimi, Türkiye'nin hâlâ önemini yeterince fark edemediği en hassas konuların başında gelmektedir. Giderek ana dilinden uzaklaşan yeni nesiller yaşadığı hâkim toplumun dili ile konuşup düşünen azınlık haline gelmiştir. Yeni nesil Türklerin konuştuğu Türkçe, ana dili olma özelliğini kaybetme tehlikesi içindedir. 3. ve 4. neslin hayatından silinmekte olan ana dili, bireyin dili olmaktan çıkma durumundadır. Oysa ana dili toplumların kimliğini oluşturan inanç, milliyet, tarih, medeniyet, kültür, örf, adet ve gelenekleri içinde barındıran üst kimlik dilidir. Binaenaleyh ana dili olmadan toplum-

1 Rrotasyon; geçici süre için dönüşümlü olarak uygulanan çalışma.

ların kimliğini ve ana dilin temsil ettiği çatı değerleri (din, tarih, milliyet, medeniyet, gelenek/görenek, örf/adet, töre vb.) muhafaza etmeleri mümkün değildir. Bu çözümlenin sonucunda Türklerin asimilasyona uğraması kaçınılmaz olacaktır. Zira Avrupa'daki Türklerin çatı değerlerini muhafaza eden koruyucu birinci nesil ile bağları %98 kopmuş durumdadır. Yeni nesillerin kültürel bağları yaşadıkları ülkede dünyaya gelen veya ebeveynin en az birinin, yaşadığı ülkede dünyaya gelmiş olması yeni nesillerde ciddi kültür kaybına yol açmaktadır.

1. Toplumsal Kimliğin Korunmasında Ana Dilinin Etkileri

Dil kavramı her ne kadar iletişim aracı olarak algılansa da dilin tek işlevi iletişim kurma ve eşyayı isimlendirme aracı değildir. Dili daha geniş perspektifte ele alırsak arka planda farklı boyutları olan ve yaratılışla doğrudan ilgili olduğunu görürüz. Dilin gücü milletlerin dini, milli ve kültür değerlerini içinde barındıran başlıca amildir. Dilin olmadığı yerde hiçbir değer yargısı kalıcı olamaz. Örneğin, Peru'nun batısında yaşayan insanlar 150'den fazla dili konuşurken 2000'li yılların başında bu dillerin hepsi yok oldu (Alpar, 2014:319). Bu bağlamda dil milletlerin kimliğini temsil eder. Dili meydana getiren kelimeler bazen tek başına, bazen de cümle içinde anlamlarını güçlü kılarlar. Kelimelerin birleşmesiyle meydana gelen cümleler insanların ruh halini, birbirleriyle münasebetini ve ilişki kurmasını böylece sosyal hayatın tüm alanlarını kapsar. Kelimelerin kendi içinde ayrı dili, ifade gücü, mana derinliği vardır. Kelimeler sadece anlamları itibariyle değil, aynı zamanda manalarının insanda meydana getirdiği tesiri itibariyle fiziki, hali, izafi ve fiili manalar taşırlar. Dil, mensup olduğu milletin kimliğini temsil etmesi bağlamında ayrı bir önem taşır. Kelimelerin mana derinliği ait olduğu milletin din, tarih, milliyet, medeniyet, gelenek/görenek, örf/adet, töre ve iklim yapısı ile doğrudan ilgilidir. Varlıkların yaratılışındaki sayısız hikmetlerin başında dil gelir. Hiçbir varlık yoktur ki onun özüne mahsus dili olmasın. Bu hususta Kur-an'da, her şeyin özüne mahsus bir lisanla Allah'ı zikrettiğine işaret edilir: *“Göklerde ve yerde olanların hepsi, mülkün sahibi, eksiklikten münezzeh, aziz ve hakim olan Allah'ı tesbih eder”*

(El-Cuma, 62/). Bir başka ayette ise: “Göklerde ve yerde bulunanlarla dizi dizi kuşların Allah’ı tesbih ettiklerini görmez misin? Her biri kendi duasını ve tesbihini (öğrenmiş) bilmıştır. Allah, onların yapmakta olduklarını hakkıyla bilir” (Kur’an, En-Nur, 24/41).

Dil, fert ve cemiyetteki ahlaki, içtimai, dini, milli, medeni, maddi, manevi, ananevi, dâhili ve zahiri tüm oluşumların ahengini harmanlayan tılsımlı bir araçtır. Aynı zamanda dil eşyayı, kâinatı, başka varlıklar âlemini, milletleri, öz değerlerin tanınması, anlaşılması, yaşatılması ve sonraki nesillere taşınmasını sağlayan ana vasıtaadır. Dil, hayatın tüm merhalelerinde karşılaştığımız müspet/menfi her hali bize öğreten bir olgudur. Dili, tüm duygu, his, mana, tahayyül, tefekkür, idrak ve iradeye bağlı duyguları ifade etmek için kullanırız. “Düşüncelerimizi, fikir ve duygularımızı ifade etmenin eşsiz bir aracı olan dil, insan varlığının çeşitli yönlerini ortaya koyar ve birçok biyolojik ve kültürel olgunun antropolojik analizine kapı açar” (Nakiboğlu, 2019: 2). Dil, aynı zamanda tüm bilgileri öğrenmemizi sağlayan bilim vasıtasıdır. Bir bilgi ne kadar anlamlı ve üstün olursa olsun, onu ancak dil ile yani, kelimelerle ifade edebiliriz. Dilin olmadığı yerde hiçbir şey anlam ifade etmez, onu asla kavrayamaz ve mahiyetini bilemeyiz. Bizi meftun eden bir eseri, bir güzelliği, bir nesneyi, bir bilgiyi ifade ederken dilin hikmetli gücünü kullanırız. En etkileyici ifade dil ile mümkündür. Dil olmasa bir eserin mükemmelliği, harikuladeliği, büyüleyiciliği anlamını yitirir. Sözler, biçimler, tabirler, tasvirler, teşbihler, insanı büyüleyen güzellikler, her şey öz ifadesini, aksini dilin hikmetinde ve sırrında bulur. Dili, yukarıda ele aldığımız boyutlar bağlamında düşündüğümüzde hâkim toplum içinde yaşayan azınlıkların kök kültürlerini korumaları için ana dili korumaları hayati önem taşımaktadır. Ana dilin konusunu oluşturan Avrupa’daki Türklerin kalıcı olarak yaşadıkları ülkelerde ana dilini kaybetmeleri halinde, değerler bütünü içinde zaman içinde asimile olmaları kaçınılmaz olacaktır.

2. İki Dilli Toplum ve Ana Dili Eğitimi

“İki dillilik” genel anlamı itibariyle bireyin yaşadığı ülkenin dilinin yanında kendi ana dilini koruması demektir. Eşzamanlı olarak her iki dilde

eşit seviyede yeterliliğe sahip olması halinde birey iki dilli olarak tanımlanır. Genel olarak, eşanlı iki dillilik, çocuğun iki dilli bir ortama doğmasıyla gerçekleşir; çocuğun ana dilini belli bir ölçüde kullanmaya başladıktan sonra bir başka dili öğrenmesi ise “ardışık iki dillilik” olarak adlandırılır (Haznedar, 2021: 5). Bu bağlamda her iki dil de bireyin eşit derecede konuşabildiği dil özelliği taşımak zorundadır. Anadili eğitimi, bireyin kimlik gelişimi, bilişsel yeteneklerin gelişimi, iletişim becerileri ve akademik başarı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Anadilini etkili bir şekilde öğrenmek, bireyin düşüncelerini ifade etmesine, bilgiyi anlamasına, diğer insanlarla etkileşime girmesine ve başarılı bir şekilde eğitim almasına yardımcı olacaktır. Aksi halde ana diline hâkim olmayan birey iki dilli sayılamaz. Bireyin doğup büyüdüğü aile, günlük yaşam, sosyal çevre, toplum, okul, kitle iletişim araçları gibi kaynaklar kendisine ana dilini öğretme ve konuşma imkânı vermiyorsa, bu durumda hâkim dil anadilin yerine geçecektir. Kimlik değerleri açısından hayati önem arz eden ana dili, 3. ve 4. nesil Avrupalı Türklerin hayatında sadece sınırlı zaman diliminde aile içi iletişimde kullanılan ana dili etkin dil olma özelliğini kaybetmektedir. Örneğin yeni nesil veliler ya tamamen veya en az biri yaşadığı ülkede doğmuş, büyümüş, eğitim almış ve sosyalleşmiştir. İş hayatının getirdiği şartlar içinde 3. ve 4. nesil okul öncesi yaşta yuvaya, ana okulundan itibaren devlet okullarına başladığında günün birkaç saati dışında velilerle olan fiziki ilişkiler tamamıyla kesilmektedir. Çocuğun büyüme ve gelişim çağında ana dili aile içi iletişimde gerek duyulmayan dile dönüşmektedir. Zira ne tam olarak ebeveyn ne de çocuk ana dilinde iletişim kurma gereği duymamaktadır. Öyle ki Türkiye’ye kesin dönüş yapmış olan birinci nesil dedeleri yılın belli bir zaman diliminde ziyaret için Almanya’ya geldiklerinde, Almanca ile iletişim kurmaktadır. Oysa ana dili bireye sadece lisan bilme üstünlüğü kazandırmaz, aynı zamanda toplum içinde uyum ve topluma katılım üstünlüğü de sağlar. Yapılan bir araştırma, iki dilli azınlıklara mensup çocukların hâkim topluma mensup tek dilli çocuklardan daha üstün yeteneğe sahip olduklarını göstermiştir. *“Araştırmada çocuklara, üzerinde farklı resimler olan kartlar verilerek belli kurallara göre nasıl dizecekleri öğretildiğinde, tek dilli ve iki dilli çocukların*

aynı hızda öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Ancak araştırmacılar kuralları değiştirdiklerinde, iki dillilerin yeni kurallara rahatça uyum sağladığı, tek dillilerinse zorlandığı görölmüştür” (Yılmaz, 2014: 1643-44).

Ana dilini kaybeden azınlıklar sadece dil kaybına uğramaz dilin temsil ettiği dini, milli ve kültürel değerleri, kaybederek yukarıda belirtilen bilimsel çalışmanın ortaya koyduğu olumlu sonuçların ters yönde gelişmesine sebep olur. Anadilini kaybeden birey sahip olduğu hâkim dilin etkisi altına girer ve zamanla asimile olmaya başlar. Zira her dil kendi içinde mensubu olduğu toplumun iletişim aracı olmasının yanında din, milliyet, kültür, tarih, sanat, eğitim gibi toplumun temel yapısını oluşturan değerleri barındırır. Azınlık grubuna mensup birey hangi dile sahip ise o dilin barındırdığı değerler yönünde şekillenmesi kaçınılmaz olur 1. ve 2. nesil Türkler Almanya’da, ana dili sayesinde tüm değerlerini muhafaza etmeyi ve kimliklerini korumayı başardılar. 3. nesilden itibaren Avrupa’daki gelecek nesiller kimliklerini koruma konusunda büyük tehlike altındadır. Kök kimlikleri ile ilişkileri kopan ve hâkim toplumun etki alanına giren Türkler tedricen asimile olacaktır. Bu sonucun sebepleri farklı disiplinlerde incelenmesi gereken önemli bir konudur. Avrupa’da giderek gücünü kaybeden ana dili Türkçe, 21. yüzyılın ilk yarısından itibaren büyük ölçüde “ana dili” olmaktan çıkacaktır. Kök kimlik bağlamında Türkiye’den kopmaya başlayan Avrupalı Türkler, yaşadıkları Avrupa ülkelerinin kimliği altında farklı kimliklere bölünecektir. MEB tarafından yurt dışındaki Türk çocuklarının ana dili ve Türk kültürünü korumalarına yönelik sürdürülen uygulamalı eğitim programları yetersizdir. Bu durum Avrupalı Türklerin gelecek nesilleri için zannedildiğinden çok daha vahim sonuçlar doğuracaktır. Toplumlar tarih boyunca karşılıklı olarak siyasi, ticari, kültürel ve dil konusunda birbirinden etkilenmiştir. Bu etkileşim hangi tarafta etkin olursa, toplumlar o yönde değişime uğramaktadır. Örneğın *“Türklerin İslamlaşması sürecinde bu etkileşim Arapça ve Farsça dilleriyle gerçekleşmiştir. Osmanlı döneminde ise Türkçenin Balkan dilleri üzerindeki etkisini görmekteyiz”* (Yılmaz, 2014). Türklerden sonra Avrupa’da ikinci büyük azınlık olan Arapça dilli Müslümanların ana dili konusundaki geleceği daha da vahimdir. 1. nesil Arapça dilli azınlık konuşma, okuma ve yazmada ana

dili Arapçaya hâkimken, 2. nesil konuşmada Arapçayı sınırlı şekilde korumuştur, ancak okuma ve yazmada ana dilini unutmuştur. 3. nesil Arap dilli azınlıklar konuşma, okuma ve yazma konusunda Arapçayı tamamen kaybetmiştir. 4. nesilden itibaren asimile sürecine girecek olan Arapça dilli Müslümanlar ana dilini ve dilin temsil ettiği tüm değerleri tedricen kaybedecektir. Arapça okuyup yazmak uygulamalı eğitim gerektirdiğinden, evde veya camilerin dışında Arapça konuşmak, okuyup yazmak mümkün değildir. Türkçenin Latin alfabesinden oluşması, Arapçaya kıyasla en azından okuma ve yazma konusunda kolaylığı sağlamaktadır. Türkçedeki dört farklı harfin [ç, ı, ğ, ş] Türklerin ana dilinde okuma, yazma ve kelimeleri telaffuz etme konusunda kullanılamaması büyük bir kültür kaybına yol açmaktadır. Örneğin Almanca alfabede farklı seslerle okunan harflerin Türkçedeki karşılığı anlam kaymasına yol açmaktadır. Bu değişim yeni nesil Türklerin isimleri telaffuz ederken, sosyal medya üzerinden yapılan yazışmalarda daha da belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Mesela kendi ismi veya başka bir Türk ismi içindeki [ç, ı, ğ, ş] harflerini [c, i, g, s] harfleri ile ifade etmektedir. Ayrıca Almanca alfabede “s” harfi bazı hallerde “z” sesi ile okunurken bazı hallerde tersi olarak “z” harfi “s” sesi ile okunmaktadır. Örneğin Türkçede “herke-s” sözcüğünü kullanırken “s” harfinin “z” sesi ile okunduğunu düşünerek “herke-z” şeklinde yazmakta veya konuşmaktadır. Burada Arapça dilli Müslümanların yeni nesilleri için de bir örnek vermek yerinde olacaktır. Arapça alfabenin tamamını okuma, yazma ve konuşma olarak kaybeden Arapça dilli Müslümanların yeni nesilleri için Türklerden daha önce asimilasyona uğramaları kaçınılmazdır. Bu oluşum, ortak değerler etrafında birleşmeye çalışan Müslümanları birbirinden ayıracak ve hatta birbiriyle çatıstıracaktır. Türkçe alfabenin Latin harflerinden oluşması bu anlamda Türklerin ana dillini korumada her ne kadar yanlış telaffuz söz konusu ise de az da olsa artı imkana sahip olduklarını söyleyebiliriz. Arapça dilli yeni nesil bir Müslümanın kendi ana dilini (Arapça) okuma, yazma ve konuşma imkânı sadece velisinin bildiği kadar olacaktır. Zira Arapça alfabe her yerde okuma, yazma ve konuşmak mümkün değildir. Yukarıda da dikkat çektiğimiz gibi ana dilini kaybeden birey dilin barındırdığı değerleri de zaman içinde kaybedecektir. Ortak değerler etrafında

birleşemeyen azınlıklar kendi içinde çatışacak, hatta çatıştırılacaktır. Bu hususta Türkler başta olmak üzere azınlıkların ana dillerini ve kültürlerini korumaları konusu devletler düzeyinde kalıcı çözüm üretilmelidir.

3. Ana Dili Eğitimi ve Eğitimde Fırsat Eşitliği

Eğitim, insan hayatının vazgeçilemez en temel ihtiyacı ve kanuni hakkıdır. Bu hakkı birey, dünyaya geldiği ilk günden itibaren kazanır ve bu hakkı hayat boyu saklıdır. Osmanlı devleti asırlarca azınlıkların eğitimde fırsat eşitliğini ve azınlık haklarını teminat altına almıştır. 19. yüzyılın ilk yarısında İstanbul'da ve 19. yüzyıl sonlarında Türkiye genelinde azınlık okullarının dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir:

“1863 yılında sadece İstanbul'da 454 okul faaliyet gösteriyordu ve onlardan 185'i yabancılara ait idi. Aynı yıl İstanbul'daki okullara giden 33.005 öğrenciden 16.248'i yabancı okullara gidiyordu. Ayrıca yabancılar tarafından işletilen 326 özel okul daha vardı” (Alkan, 2000: 18).

Tablo 1 1863 İstanbul genelinde azınlık okulları

Azınlıklara Göre Dağılımı	Okul Sayısı
İstanbul Geneli	454
Rumlar	77
Ermeniler	48
Museviler	44
Katolikler	8
Protestanlar	5
Karaylar (bir Yahudi mezhebi; Karaim ya da Karayit)	3

Türkiye genelinde faaliyet gösteren azınlık okullarının dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir: *“1894 yılında Osmanlı topraklarında 6437 yabancı okul faaliyet gösteriyordu ve onlardan 302'si İstanbul'da bulunuyordu”*²

2 Doç. Dr. ALKAN, Mehmet Ömer, „Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Modernleşme Sürecinde Eğitim İstatistikleri”, Tarihsel İstatistikler Dizisi, Devlet İstatistik Kurumu, 2000, sayı 6, s. 18.

Tablo 2 1894 Türkiye ve İstanbul genelinde azınlık okulları

	Toplam Okul	Azınlıklara Göre Dağılımı	Oku Sayısı
Türkiye Geneli	6437	Katolikler	50
İstanbul Geneli	302	Süryaniler	55
Rumlar	4229	Süryani Katolikler	5
Rum Katolikler	60	Keldaniler	44
Ermeniler	594	Keldani Katolikler	3
Ermeni Protestanlar	198	Sırplar	85
Ermeni Katolikler	55	Ulahlar	63
Bulgar	689	Maruni	28
Bulgar Katolikler	4	Samir'iler	1
Musevi	269	Yakutiye	5

Görüldüğü üzere 1863 yılında İstanbul'daki yabancı okulların sayısı 185 iken, 1894 yılında bu rakam 302'ye yükselmiştir. 31 yılda gayrimüslim azınlıkların İstanbul'daki okul sayıları %38.75 oranında artış göstermiştir. 460 yıl Osmanlı döneminde himaye gören ve “millet-i sadıka” olarak liyakat kazanmış Ermeni vatandaşlarımız, 20. yüzyılın başlarına kadar devletin en yüksek makamlarında göreve getirilmiş olmaları fırsat eşitliğinin en çarpıcı örneğidir. “Osmanlı döneminde Ermenilerden 5 Bakan, 29 paşa, 33 milletvekili, 7 büyükelçi, 11 başkonsolos, 12 üniversite hocası, 8 general hekim, 41 yüksek görevde devlet memuru çalışıyordu” (Ortaylı, 2004: 194-196). 19. yüzyılında Türkiye’de sadece Ermenilerin 847 okulu faaliyet gösteriyordu. “Göç ve Mülteciler Federal Dairesi’nin 31 Aralık 2015 tarihinde yaptığı araştırmaya göre 82.2 milyon Almanya genel nüfusunun %5.7 oranına tekabül eden 4.7 milyon Müslüman azınlık yaşamaktadır” (bkz. Stichs, 2016). 21. yüzyılda Müslüman azınlıkların Almanya’da hâlâ özel okulları yoktur. Müslüman azınlıkların, okul ve meslek eğitiminde başarısızlıklarını ve hâkim topluma uyum sağlayamadıkları iddiası gerek AB ülkelerinde gerekse Almanya’da politik maksatlı üretilen algı propagandasından ibarettir. 1950–1970’li yıllarda kendi toplumu içinde de din, cinsiyet ve sosyal farklılıklara bağlı olarak eğitimde fırsat eşitsizliği uygulayan Almanya’da:

“1960 ve 1970’lerde kırsal kesimden gelen Katolik Alman köylü kızları eğitimde fırsat eşitsizliğinin mağduru oldular. Sınıf, din, cinsiyet ve kırsal ke-

sim farklılıkları ile sıfatlandırılan Katolik köylü kızları ayrımcılığa tabi tutuldular. Bu uygulama son 40 yılda kısmen değişti. Kuşkusuz, 1960 ve 1970'lerden itibaren eğitim seviyesi yükselmiştir. 1950'lerin başına kadar öğrencilerin üçte biri ortaokul sayılan ara geçiş okuluna gidiyordu ve 2006'ya kadar bu oran sadece %22 idi. Bu dönemden sonra ortaokul öğrencilerinin oranı üç kat yükselerek %9'dan %26'ya ve liseye giden öğrencilerin oranı da iki katına yükselerek %16'dan %32'ye ulaştı” (Solga & Dombrowski, 2009: 10-11). Almanya'da yaşayan azınlık Türklerin ve diğer Müslüman azınlıklar için uygulanan fırsat eşitsizliği Müslümanların başarısızlığı ile değil, doğrudan Alman devletinin uyguladığı eğitim sistemi ve yabancılar politikası ile ilgilidir. Yeni nesil Türkler işte, okulda, sokakta sadece Almanca, aile içi iletişimde ise yarı Almanca, yarı Türkçe konuşuyor. Yeterli derecede Almanca bilmeyen birinci kuşak ebeveynler çocukları ve torunları ile ev ortamında Almanca konuşmak zorunda kalıyorlar.

5. Kültürel Değişim Sürecinde Almanyalı Türkler

Göç teorileri insanların göç olgusunu kategorize etmeyi amaçlar. Yeni nesil Türklerin oysa beşere dayalı gerçek göç olgusuna açıklık getirilmesi ancak insanların yaşanmış tecrübeleri üzerinden anlaşılabilir (Durmaz, 2020: 2-4). Bu noktada insan göçünü anlamlandırmada, sosyal antropoloji biliminin araştırmalarına da ihtiyaç bulunmaktadır.

Yeni nesil Türklerin kök değerlerden uzaklaşması ve yeni bir kültürel kimlik kazanma yolunda ilerlemesi giderek hâkim toplumun değerlerine göre şekillenmesine yol açmaktadır. Ana dilinin kaybı gelecekte Türkleri Avrupa'da asimile olmuş melez bir azınlığa dönüştürecektir. Her ne kadar bu öngörü şimdiden olası kabul edilmese de 62 yıllık göç sürecinde Almanya'daki Türklerin 3. nesilde ana dillerinin yüzde ellisini kaybetmiş olmaları, Avrupa'da asimile olmuş yeni bir “Avrupalı Türkler” kimliğini oluşturacağının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir. Asimilasyon olarak adlandırdığımız olguyu, hâkim toplum içinde azınlık olarak yaşayan ve zamanla kendi kök kültürünü kaybeden azınlıkların kazandığı yeni melez kimlik olarak özetleyebiliriz. Asimilasyon sosyolojik, psikolojik ve biyolojik boyutları

olan ve doğrudan insanla ilgili değişimin adıdır. Kültürel değerlerin kaybı sosyolojik, ana toplum içinde azınlık olarak yaşamak psikolojik ve başka ırklarla yapılan evlilikler biyolojik asimilasyona yol açmaktadır. Türklerin Avrupa'ya göçü ile başlayan “çok dilli” ve “çok kültürlü” yaşam biçimi yarım yüzyılı aşkın sürede Türkiye ve Avrupa ülkeleri için sosyal, kültürel, iktisadi, siyasi, eğitim, ana dili, dini ve milli meseleler bağlamında pek çok değişimi ve problemleri de beraberinde getirmiştir.

OECD tarafından yapılan bir çalışma göçmenlerin hayatında Almancanın anadili yerine geçtiğini göstermiştir. Bu durum sadece Almanya için değil, Türk göçmenlerin yaşadıkları Fransa, Hollanda, Belçika, Avusturya, İsviçre, Danimarka, İngiltere, Amerika, Avustralya ve başka ev sahibi ülkelerde yaşayan göçmenleri de kapsamaktadır. Söz konusu çalışmada, göçmenlerin %36'sı anadilleri olsa da evde Almanca konuşuyor. Araştırmanın sonucu bize, Türklerin Almanya'ya göçünün 62. yılında ana dili ve kültürel geleceğinin tehlike altında olduğunu göstermektedir. Türkler yaşadıkları ülkelerin dili ile düşünmekte, konuşmakta ve yaşamaktadır.

6. Avrupalı Türklerin Yeni Kimliği

Avrupa'da sosyal, kültürel ve siyasi problemlerle karşı karşıya kalan Türklerin karşılaştığı ırkçılık, İslam düşmanlığı ve köktendinci önyargılar gelecek nesiller için kaygı verici yönde gelişmektedir. İslam düşmanlığı ve Neonazi ırkçıların körüklediği yabancı düşmanlığı 3. nesil Türkleri ve diğer Müslüman kökenli azınlıkları giderek kendi değerlerinden kopmaya zorlamaktadır. Bu oluşum, AB “uyum” politikaları ile dolaylı olarak desteklenmektedir. Almanya'daki Türklere dönük yabancı düşmanlığı temelinde yapılan ırkçı eylemlerin arka planında her zaman “uyum” problemine dikkat çekilmiştir.

Sosyolojide entegrasyon, dışlanan bir grubun yeniden dahil edildiği (bütünleştirildiği) zamandır. Bir toplumda, entegre etme süreci genellikle göç ve göç bağlamında kullanılır. Göçmenlerin başarılı bir şekilde entegrasyonu her zaman bir toplumdaki ayrımcılık kültürüyle güçlü bir şekil-

de bağlantılıdır. Bunun için belirleyici olan, tüm toplumsal sınıflarda eşit muamele ve saygıdır, çünkü yabancı düşmanı veya ırkçı bir tutum barış içinde bir arada yaşamayı bozar. “1970’lerin başlarında, bilim ve siyaset çevrelerinden gelen eleştirel sesler, entegrasyonu aktif olarak teşvik etmenin aciliyetine işaret etti. Örneğin, 1979’da Federal Hükümet’in ilk Yabancılar Komiseri Heinz Kühn (Almanya Sosyal Demokrat Partisi), fiili göç durumunun tanınması, vatandaşlığa kabulün kolaylaştırılması ve entegrasyonun teşvik edilmesi çağrısında bulundu. Entegrasyon daha sonra 1 Ocak 2005’te yürürlüğe giren Göç Yasası’nda federal hükümetin başlıca politikası olarak kabul edildi.” (Hannewinkel, 2021: 1).

AB ülkelerinde mütemadiyen uygulanan “uyum” politikaları aslında Müslümanların “Avrupalılaştırılması” için sürdürülen sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Kök değerlerine bağlı Müslümanlar eğitilmiş, ekonomide başarılı, siyasette yenilikçi, sosyal hayata uyumlu olsalar da toplumun tüm katmanlarında açıkça dışlanmaktadır. Bu sınıftan olan Müslümanlar “uyum” sağlamayan kesim olarak tanımlanmakta, dünyada meydana gelen her olumsuz gelişmenin içinde veya taraftarı olarak, “biz” ve “onlar” şeklinde ötekileştirilmektedir. Kök değerlerinden uzaklaşmış olanların Alman toplumuna ne kadar “uyum” sağladığı önemli değildir. Kronikleşmiş bu ön yargının temelinde İslamofobia birinci faktördür. Avrupa’da güçlenerek yaygınlaşan yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve İslam karşıtlığı Türklerin Avrupa’daki geleceğini tehdit etmektedir. 62 yıl önce bireysel davetle “Misafir İşçi” (Gastarbeiter) olarak Avrupa ülkelerine dönüşümlü (rotasyon) olarak göç eden Türkler 3. nesilden itibaren “Göçmen” (Immigrant) olmaktan çıkmıştır. Türkler, Avrupa Birliği ülkelerinde yaşadıkları toplumun önemli parçası haline gelmiş iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel alanda toplumun güçlü kesimi olarak ön planda durmaktadır. Türklerin etrafında birleşen Müslüman azınlıklar, Avrupa’da ciddi rahatsızlıklara sebep olmaktadır. Avrupa’daki yabancı düşmanlığının aslında İslam düşmanlığı, İslam düşmanlığının ise temelde Türk düşmanlığı anlamına geldiği gerçeği aşikârdır. Bu gelişmelerin temelinde Avrupa’daki Türklerin, Türkiye ile ilişkilerinin kesilmesi ve gelecek nesillerin asimile edilmesi için yürütülen devlet politikaları yer almaktadır. Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkler, ya-

şadıkları ülkenin hâkimiyeti altında yeni bir kimlikle tanımlanmaktadır. Söz konusu yeni kimlik altında yaşadıkları ülkelere göre birbirinden ayrıştırılan Türkler ikici aşamada, Türkiye ile ilişkileri kesilecek ve asimile olmaları kolaylaşacaktır. Avrupa'nın değişik ülkelerinde doğup büyümüş, sosyalleşmiş ve eğitim görmüş Türkler Almanya'da "Deutschtürken" (Alman-Türkler), Fransa'da "Français-Turcs" (Fransız-Türkler), İngiltere'de "British-Turks" (İngiliz-Türkler) vb. olarak ana kimliğinden ayrıştırılarak yeni bir kimlik altında tanımlanmaktadır. Örneğin Almanya'da "Deutschtürken" (Alman-Türkler) kavramı devletin en üst düzey yöneticileri tarafından sıklıkla tekrarlanmaktadır. Eski Alman Şansölyesi Angela Merkel bu kavramı mütemadiyen kullananların başında gelmektedir. Her ülkenin kendi sosyal şartları içinde dünyaya gelen ve o ülkenin eğitimini alan, o ülkeye göre sosyalleşen Türkler kendi kültürlerine, inanç ve milli değerlerine yaşadığı ülkenin kendilerine kazandırdığı sosyal ve kültürel şartlar içinde bakacak ve Fransalı Türk ile Almanyalı Türk kök değerler konusunda farklı düşüncelere sahip olacaktır. Bu oluşum gelecekte, Avrupalı Türklerin kendi içinde bölünmesine, asimile olmasına, hatta çatışmalarına sebep olacaktır. Avrupa ülkelerinin Türklere ve diğer Müslüman azınlıklara karşı bu yönde yürüttüğü ideolojik politikalar sistematik olarak devam etmektedir.

Sonuç

Türklerin göç geçmişinin sonuçları sosyo-politik, sosyo-kültürel ve sosyo-linguistik olarak çok boyutlu etkilerini göstermiştir. Türklerin aidiyet duygusu, kültürel değişimi ve "Anadili" üzerinde büyük ölçüde farklılaşma olduğu gözlenmektedir. Anadil, bireyin kimliğini, aidiyet duygusunu, kültür mirasını temsil etmektedir. Anadili azınlıkların kimliğini korumada hâkim dile karşı kalkan görevi görmektedir. Birey anadiline hâkim olduğu nispette kültür değerlerini, aidiyet duygusunu ve kimliğini koruyabilir. Uzun yıllar veya birkaç nesil göç geçmişi yaşamış azınlıklar tabii sonuç olarak hâkim toplum içinde melez bir kültüre sahip olacaktır.

Birey evde ebeveynleri ile anadilinde, günlük hayatta hâkim toplumun dilinde aynı ölçüde konuşabilmelidir. Konuştuğu dil ile düşünüp, diğer

dil ile konuşması bireyin iki dil arasında bocalamasına ve her iki dilde de doğru konuşamamasına neden olmaktadır.

5. nesil Türkler, yani torunlarımızın çocukları önümüzdeki çeyrek asırdan itibaren Türkçeyi tamamen unutacaklar. Bu sonucun ana sebebi Türkiye'nin, yurtdışındaki Türkler için şimdiye kadar sistemli bir altyapı kuramamış olmasındır. Dünyada nüfusu bir milyon veya bir milyonun altında olan devletler olduğu göz önüne alındığında Avrupa'ya dağılmış yaklaşık altı milyon Türk altı devlet büyüklüğünde siyasi, iktisadi ve kültürel gücü barındırmaktadır. Türkler bugün, maddi ve manevi gücünü büyük ölçüde Türkiye için sarf etse de 5. ve 6. nesilden itibaren gösterge tamamıyla aksi yönde karşımıza çıkacaktır. Aynı masada oturduğumuz Avrupalı bir Türk bizimle aynı dili konuşmayacak, aynı değerlere sahip olmayacak, Türkiye'nin değil yaşadığı ülkenin değerlerini ve çıkarlarını savunacaktır. Türklerin uluslararası haklarının korunması, değer temelleri üzerinde varlıklarını sürdürebilmeleri, nesiller arası bağların muhafazası için Türklerin haklarını uluslararası zeminde güvence altına alabilecek kurumsal bir yapının oluşturulması şarttır. Türklerin en başlıca sorunlarının başında yaşadıkları ülkelerde karşılaştıkları uluslararası politik, ekonomik, sosyal, eğitim, din, dil ve kültür alanındaki meselelerini çözüme kavuşturacak bir bakanlığın olmamasıdır. Bu itibarla mevcut olan, "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı" ve "Avrupa Birliği Bakanlığı" yeniden düzenlenerek "Avrupa Birliği ve Yurtdışı Türkler" bakanlığı şeklinde doğrudan yurtdışındaki Türklerin uluslararası hukukunu koruyan bir bakanlık düzeyine kavuşturulmalıdır. İnsanlar yaşadığı iklimden, coğrafyadan ayrıldığında yeni yaşam alanlarına uyum sağlamakta birtakım tabii zorluklarla karşılaşır. Bu sebeple ayrıldığı yere özgü bir takım temel değerleri kendisiyle birlikte taşır. Söz konusu değerler hem kendi varlığını korumada hem de gittiği yere uyum sağlamada yol göstericidir. Bu bağlamda toplumların oluşumunu sağlayan değerler sadece belli bir coğrafya içinde yaşanan ve yaşatılan olgular değildir. Binaenaleyh Avrupalı Türkler ve Müslüman kökenli azınlıklar, yaşadıkları ülkelerde topluma uyum sağlamaları için öz değerlerini yaşamak ve korumak zorundadır. Eğer "uyum" adına öz değerler terkedilirse oluşan boşluğu doldurmak için azınlıkların asimile olmaları kaçınılmaz

olur. Bu bağlamda Avrupa, barındırdığı kalıcı azınlıkları değerleri ile kabul etmeli, söz konusu değerlerin korunmasını sağlayacak kalıcı çözümler üretmelidir. Bu meseleler, Türkiye'nin sürdüreceği uluslararası siyasetle ve kurulacak bakanlıkla ancak çözüme kavuşturulabilir. Böylelikle huzur ve barışın, uyum ve paylaşımın tesis edilmesi daha kolay ve kalıcı olacaktır. Uyum tek taraflı mümkün değildir.

İki dilliliğe sahip uyumlu bir birey için hâkim dilin yanında kendi ana dilini de aynı ölçüde konuşabilmelidir. Hâkim dil ile düşünüp ana dili ile konuşan birey kendisini ifade edemez. Örneğin Almancada “spielen” sözcüğü Türkçeye “oyunmak” şeklinde tercüme edilir. Bu bağlamda “Gitarre spielen” Türkçe “gitar çalmak” anlamına gelir. Ana dilini kaybeden yeni nesil Türkler Almanca olarak düşündüğü kelimeyi Türkçede “gitar çalmak” yerine “gitar oynamak” şeklinde ifade etmektedir.

Kaynakça

Alkan, Mehmet Ö. (2000). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Modernleşme Sürecinde Eğitim İstatistikleri*, Tarihsel İstatistikler Dizisi, Devlet İstatistik Kurumu, Sayı 6.

Alpar, Güray. (2014). *Antropolojik Bakış Açısı ile Stratejik Dünya Tarihi*, Palet Yayınları: Konya.

Altuntaş, Halil. & Şahin, Muzaffer. (2011). *Kuran- Kerim, El-Cuma Suresi, 1. Ayet; En-Nur, Suresi, 24/41Ayetsi*. 12. Baskı, Diyanet Vakfı Yayınları: Ankara.

Durmaz, Gökberk. (2020). *Highly Skilled İmmigrants, Science Cities and Japan*, 1 St. Ed. Nobel Yayıncılık: Ankara.

Hanewinkel, Vera (2021). *Integration und Integrationspolitik in Deutschland*, <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/laenderprofile/deutschland/344036/integration-und-integrationspolitik-in-deutschland/>, Alıntı Tarihi: 08.08.2023.

Haznedar, Belma (2021). *İkidillilik ve Çokdillilik, Erken Çocukluk Döneminde Birden Fazla Dil Öğrenimi*, Anı Yayıncılık: Ankara.

Kolaç, Emine (2008). *Anadolu Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü; Gülten Dayıoğlu'nun Yurdu Öyledim Romanında Dış Göç Sorununun Çocuk Boyutu*, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 3/7 Fall. pp:457-497.

Nakiboğlu, Meryem (2019). *Göçmen Türklerin Dile Yansıyan Manifestosu*, *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2. pp:57-69.

Nakiboğlu, Meryem (2020). *Diyasporanın Diyasporik Dili: Kanakça, Disiplinler Arası Dil ve Edebiyat Çalışmaları*, Aybil Yayınevi: Konya.

Ortaylı, İlber (2004). *II. Abdülhamit Devrinde Taşra Bürokrasisinde Gayrimüslimler*, *Osmanlı İmparatorluğu'nda İktisadî ve Sosyal Değişim, Makaleler I*, Turan Kitabevi Yayını: Ankara.

Solga, Heike & Dombrowski, Rosine (2009). Soziale Ungleichheiten in schulischer und außerschulischer Bildung Stand der Forschung und Forschungsbedarf.

Stichs, Anja (2016). Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, "Wie viele Muslime leben in Deutschland?" 14.12.2016.

Türkyılmaz, Ümran. (2021). *Amin Maalouf'un Penceresinden Göç ve Kimlik*, Gazi Kitapevi: Ankara.

Yılmaz, Mehmet Yalçın (2014). İki Dillilik Olgusu *Ve Almanya'daki Türklerin İki Dilli Eğitim Sorunu*. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/3 Winter. pp:1641-1651.

Extended Summary

The mother tongue is a shield that protects the fundamental values of any nation. An individual who loses his/her mother tongue is like a defenseless soldier who surrenders to the enemy troops. The mother tongue is a decisive element that organizes the life of an individual not only in a foreign country but also in their own. For minority communities living in foreign countries, the mother tongue is of vital importance. For the new generations of Turks living in Germany in particular and abroad in general, Türkiye, foreign representations, and non-governmental organizations have great duties to protect the mother tongue's religious, national, and cultural values. In this regard, scientific circles; linguists, sociologists, literary scholars, and educators should also produce projects for the protection of the mother tongue. The mother tongue is an indispensable tool not only as a means of communication but also for the preservation and transmission of the religious, national, and cultural values mentioned above to the next generations. Considering that millions of Turkish citizens in Germany in particular and in Europe in general have been living in their countries for sixty-two years, it is understood how vital the preservation of the mother tongue Turkish is. In more than half a century, it has been seen that no permanent steps have been taken to protect the mother tongue of Turks living in Europe. Today, in Germany, where the fourth generation of Turks live, we witness that the new generations have serious difficulties in speaking their mother tongue Turkish. Not only are new generations unable to speak Turkish as a language, but also the pronunciation and meanings of the words do not carry the feature of being a mother tongue. The language spoken in a mixture of Turkish and German is far from being a mother tongue. The preservation of Turkish as a mother tongue in Europe is of vital importance for both Europe and Türkiye. Every year, millions of expatriates come to Türkiye for vacation. They have difficulties communicating in their mother tongue both in their holiday regions and in their relatives' circles. Especially for the new generations of expatriates who spend a significant part of their vacations in their hometowns, the boring atmosphere of the holidays discourages young

expatriates from spending their vacations in Türkiye and in their relatives' circles. The transmission of the religious, national, historical, and cultural values of the Turks in Europe to the next generations can only be possible through the mother tongue. The mother tongue is the most fundamental factor in creating a sense of identity and belonging. In this context, the mother tongue education can be made permanent with methodical methods for Turks in Europe to preserve their mother tongue through studies in different disciplines. In European countries where Turks live in the majority, especially in Germany, there are not enough opportunities for mother tongue education. By removing social, legal, and regulatory obstacles, mother tongue education can be included in the curriculum. In this way, the teaching and protection of the mother tongue Turkish should be ensured. In addition, in bilingual and multilingual societies, the erosion of the mother tongue develops much faster. Language studies have clearly shown that it is easier and faster for individuals who has a good command of their mother tongue to learn other languages. The mother tongue also determines the integration of the individual into the dominant society in which they live.

Mother tongue can be summarized as the language given to an individual at birth by their parents. Later, the mother tongues that the individual learns through socialization and institutional education become a language of identity. The mother tongue, which develops in parallel with the growth of the individual, enables them to recognize the environment, nature, other living beings, to communicate in society, and to recognize religious, national, cultural, and historical values. At this stage, the individual learns to recognize the stages of life and to attribute meaning to them through communication with their environment. They gain the ability to be selective, decisive, affirm or reject. The mother tongue enables the individuals to express their feelings and thoughts, to defend their opinions, to express relative ideas such as right and wrong, just and unjust, beautiful and ugly, good and bad. This change determines the formation of the individual's personality and the framework of their identity. In this context, the mother tongue is the main factor in determining the core

values of the individual and making them permanent. The mother tongue/ heritage language of Turks living in Europe is not only the language of communication in daily life; it is the main roof that encompasses all the values it contains. It is the main leaven that carries religion, language, nationality, culture, customs, traditions, written and oral heritage from generation to generation, keeping them alive and making them permanent. One of the interaction areas of the new generation of Turks abroad is bilingualism and the other is multilingualism. Bilingualism means that an individual speaks in his/her mother tongue in addition to the dominant language. In other words, an individual who speaks their mother tongue parallel to the language of the mother community is bilingual. If the individual who speaks the dominant language does not speak his/her mother tongue at an adequate level, then one cannot speak of a bilingual individual.

The concept of multilingualism can be defined as communication in more than one language. Multilingualism can be institutional. It can be educational multilingualism, which can be defined as the individual use of more than one language in social life. For example, countries such as the Netherlands, Belgium, Denmark, Switzerland, Sweden, Canada, etc. are countries with more than one official language. More than one foreign language that an individual learns as a compulsory part of the educational curriculum of the country in which he or she lives is also considered to be multilingualism. Multilingualism and multiculturalism are also defined as an individual living with immigrants of different nationalities and interacting with different languages.

The purpose of this study is to provide a new perspective on the future of Turks and Turkish on the occasion of the 62nd anniversary of Turkish immigration to Germany.